

Doniyor kitobi — Elliginchi son

Daniel 8 dagi bashoratli sirlarning ochilishi: Palmōniyning vahiyi

Jeff Pippenger

2024-01-14

Doniyor kitobining sakkizinchi bobida Doniyorga Muqaddas Kitob bashoratlaridagi shohliklar haqida vahiy beriladi, shundan soʻng u savol va javob orqali ifodalangan samoviy muloqotni eshitadi.

Soʻng men bir muqaddas zotning gapirayotganini eshitdim, va boshqa bir muqaddas zot gapirayotgan oʻsha muayyan muqaddas zotga dedi: “Kundalik qurbonlik, vayron qiluvchi gunoh, muqaddas maskan va lashkarning oyoq osti qilinib taptalishi haqidagi vahiy qachongacha davom etadi?” U menga dedi: “Ikki ming uch yuz kecha-kunduzgacha; shundan keyin muqaddas maskan poklanadi.” Daniel 8:13, 14.

Birinchi oʻn ikki oyat vahiyini ifodalaydi, oʻn uchinchi va oʻn toʻrtinchi oyatlar esa boshqa bir vahiyini koʻrsatadi. “Olib tashlamoq” deb tarjima qilingan ikki xil ibroniycha soʻz va “muqaddas makon” deb tarjima qilingan ikki xil ibroniycha soʻz boʻlgani kabi, Doniyor kitobining sakkizinchi bobida “vahiy” deb tarjima qilingan ikki xil ibroniycha soʻz ham mavjud.

“olib tashlamoq” deb tarjima qilingan ikki soʻzga kelganda, Adventizm ilohiyotchilari bu ikkala soʻz ham “olib qoʻymoq” maʼnosida tushunilishi kerak, deb taʼkidlaydilar. “Muqaddas joy” deb tarjima qilingan ikki soʻzga kelganda, Adventizm ilohiyotchilari bu ikkala soʻz ham “Xudoning muqaddas joyi” maʼnosida tushunilishi kerak, deb taʼkidlaydilar; “vahiy” deb tarjima qilingan ikki soʻzga kelganda esa, Adventizm ilohiyotchilari yana bir bor bu ikki soʻz oʻrtasidagi farqlarni eʼtibordan chetda qoldiradilar. Bu farq Doniyor uchun shu qadar muhim ediki, u ataylab bir-biridan juda farqli boʻlgan ikki ibroniycha soʻzni ishlatgan, shuning uchun biz ham bu farqni aniqlab, uni saqlab qolishimiz kerak. Oʻn uchinchi oyatdagi “vahiy” soʻzi ibroniycha “chazon” soʻzidir va u tush, vahiy yoki ilohiy xabarni — yaʼni vahiyini anglatadi.

“Vahiy” soʻzi Doniyor kitobining sakkizinchi bobida oʻn marta uchraydi, biroq u ikki xil ibroniycha soʻzni ifodalaydi. Oʻn uchinchi oyatda uchraydigan “chazon” soʻzi, birinchi oyatda ham, soʻng ikkinchi oyatda ikki marta, albatta oʻn uchinchi oyatda, shuningdek oʻn beshinchi, oʻn yettinchi va yigirma oltinchi oyatlarning har birida bir martadan uchraydi. Doniyor kitobining sakkizinchi bobida “vahiy” soʻzi uchragan oʻn holatning yettitasida bu “chazon” soʻzi boʻlib, u oddiygina “bir vahiy” degan maʼnoni bildiradi.

Doniyor kitobining sakkizinchi bobida “vahiy” soʻzi uchta boshqa oʻrinda uchraganida, u ibroniycha “march” soʻzidir, yaʼni koʻrinish; yoki zohir boʻlish maʼnosini anglatadi. Sakkizinchi bobda ibroniycha “march” soʻzi yana bir marta “vahiy” deb emas, balki “koʻrinish” deb tarjima qilingan boʻlib, shu tariqa bu soʻzning maʼnosini yanada toʻliqroq aniqlab beradi. Nima uchun Doniyor maʼnosi jihatidan bir-biriga shu qadar yaqin boʻlgan, tarjimonlar esa ularni bir xil soʻz sifatida qabul qiladigan ikki xil ibroniycha soʻzni ishlatgan? Bu muhimmi?

“Xudoning kalomidagi har bir tamoyil o‘z o‘rniga ega, har bir haqiqat esa o‘z ahamiyatiga egadir. Va butun tuzilma, ham rejasida, ham ijrosida, o‘z Muallifiga guvohlik beradi. Bunday bir tuzilmani Cheksiz Zotning ongidan o‘zga hech qanday aql na tasavvur qila oladi, na bunyod eta oladi.” Education, 123.

Ikkinchi savolga javob — Ha: Doniyor nega bu farqni qilgani chindan ham ahamiyatga ega; shu bois, nega Doniyor bu farqni qilganini so‘raydigan birinchi savolni anglashga intilish bashoratni o‘rganuvchining zimmasidagi mas’uliyatga aylanadi. U “muqaddas maskan” deb tarjima qilingan so‘z va “olib tashlamoq” deb tarjima qilingan so‘z borasida qilgan farqlarning abadiy oqibatlari bor ekan, unda nega kimdir “vahiy” deb tarjima qilingan so‘z masalasida bundan kamroq ahamiyat kutishi kerak? “Har bir haqiqat” “o‘z ta’siri”ga ega “Xudoning kalomida” va bashoratning “tuzilishi”ga hamda u “ijro etilganda” bashoratning bajo bo‘lishiga ta’sir qiladi.

Sakkizinchi bobda “vahiy” so‘zini ko‘rib chiqishni boshlaganimizda, Doniyorning guvohligiga “taalluqli” bo‘lgan bir “haqiqat” shundan iboratki, Doniyor sakkiz, o‘n uchinchi oyatdagi savolga: “Ikki ming uch yuz kungacha; so‘ngra muqaddas maskan poklanadi”, deb javob bergan zot kim edi.

Doniyor kitobining sakkizinchi bobiga bevosita “taalluqli” bo‘lgan to‘rtta haqiqat mavjud bo‘lib, men ularga to‘xtalmoqchiman. Ulardan biri shuki, Ulay daryosi haqidagi vahiy oxirgi kunlar uchun berilgan bashorat sifatida aniqlangan, va u, shuningdek, 1798 yilda “oxirzamon”da “muhrdan yechilgan” Doniyor kitobining “bilimi”ning ramzidir.

“Xudoning Kalomini ancha yaqinroq tadqiq etishga ehtiyoj bor. Ayniqsa, Doniyor va Vahiy kitoblariga ishimiz tarixida ilgari hech qachon bo‘lmagan darajada e’tibor qaratilishi lozim. Ba’zi yo‘nalishlarda biz Rim hokimiyati va papalik haqida kamroq gapirishimiz mumkin, ammo biz Xudoning Ruhi ilhomi ostida payg‘ambarlar va havoriylar yozgan narsalarga e’tiborni qaratishimiz kerak. Muqaddas Ruh ham bashoratning berilishida, ham tasvirlangan voqealarda ishlarni shunday yo‘lga qo‘yganki, bundan maqsad insoniy omil ko‘zdan chetda tutilsin, Masihda yashirinsin, osmonning Rabbiy Xudosi va Uning qonuni esa ulug‘lansin.”

“Doniyor kitobini o‘qing. Unda tasvirlangan shohliklar tarixini birma-bir xotirangizda jonlantiring. Davlat arboblarni, kengashlarni, qudratli lashkarlarni ko‘ring va Xudo insonning mag‘rurligini qanday past qilganini, insoniy ulug‘vorlikni qanday tuproqqa qorishganini kuzating. Buyuk deb faqat Xudogina namoyon etiladi. Payg‘ambarning vahiyida U bir qudratli hukmdorni qulatib, boshqasini o‘rnatayotgan holda ko‘rinadi. U O‘zining abadiy Shohligini barpo etmoqchi bo‘lgan koinot Hukmdori — Qadimiy Zot, tirik Xudo, barcha hikmatning Manbai, hozirgi zamonning Hokimi, kelajakni Ochiq Ayon Etuvchi sifatida ochib beriladi. O‘qing va anglang: behudalikka ko‘nglini ko‘targan inson naqadar faqir, naqadar ojiz, naqadar qisqa umrli, naqadar adashuvchan, naqadar aybdordir.”

“Muqaddas Ruh Ishayo orqali e’tiborimizni bosh ob’ekt sifatida Xudoga, tirik Xudoga—Masihda namoyon bo‘lgan Xudoga qaratadi. ‘Chunki bizga bir Bola tug‘ildi, bizga bir O‘g‘il berildi; hukmronlik Uning yelkasida bo‘ladi; va Uning nomi Ajoyib, Maslahatchi, Qudratli Xudo, Abadiy Ota, Tinchlik Shahzodasi deb ataladi’ [Isaiah 9:6].”

“Daniyelning to‘g‘ridan-to‘g‘ri Xudodan olgan nuri, ayniqsa, shu oxirgi kunlar uchun berilgan edi. U Ulai va Xiddekel qirg‘oqlarida, Shinorning buyuk daryolari bo‘yida ko‘rgan vahiyalar hozir amalga oshish jarayonidadir, va bashorat qilingan barcha voqealar tez orada ro‘yobga chiqadi.

“Doniyorning bashoratlari berilgan paytda yahudiy xalqining holatini ko‘rib chiqing. Isroilliklar asirlikda edilar, ularning ma‘badi vayron qilingan, ma‘bad xizmati to‘xtatilgan edi. Ularning dini qurbonlik tizimining marosimlari atrofida markazlashgan edi. Ular tashqi shakllarni eng muhim narsa qilib qo‘ygan edilar, holbuki haqiqiy sajda ruhini yo‘qotgan edilar. Ularning ibodat xizmatlari butparastlikning an‘analari va amallari bilan buzilgan edi, va qurbonlik marosimlarini ado etishda ular soyadan naridagi mohiyatga qaramas edilar. Ular insonlarning gunohlari uchun haqiqiy qurbon bo‘lgan Masihni anglamadilar. Rabbiy xalqni asirlikka olib borish va ma‘baddagi xizmatlarni to‘xtatish uchun ish ko‘rdi, toki tashqi marosimlar ularning dinining jamiki mazmuniga aylanib qolmasin. Ularning tamoyillari va amallari butparastlikdan poklanishi kerak edi. Qalb xizmati qayta jonlantirilishi uchun marosim xizmati to‘xtadi. Ma‘naviy narsa zohir bo‘lishi uchun tashqi ulug‘vorlik olib tashlandi.”

“Ularning asirlik yurtida xalq tavba bilan Rabbiyga yuz burganida, U O‘zini ularga namoyon qildi. Ular Uning huzurining tashqi timsolidan mahrum edilar; biroq Solihlik Quyoshining yorqin nurlari ularning aqli va qalblariga porladi. Ular xorlik va qayg‘u ichida Xudoga iltijo qilganlarida, Uning payg‘ambarlariga kelajak voqealarini ochib beruvchi vahiyalar berildi — Xudo xalqining zulmkorlarining qulatilishi, Najotkorning kelishi va abadiy Shohlikning barpo etilishi.” Manuscript Releases, 16-jild, 333–335-betlar.

Ulai daryosi haqidagi vahiy “oxirgi kunlar” uchun berilgani haqidagi “haqiqat” shuni talab qiladiki, bashoratni o‘rganuvchi kishi vahiyda ifodalangan voqealar to‘g‘risida u oldindan nima aytganini tushunishga intilsin. Ulai daryosi haqidagi vahiy bilan bog‘liq bashoriy “masalalar” “Muqaddas Ruh” tomonidan “bashorat berilishida ham, tasvirlangan voqealarda ham” “shakllantirilgan” edi. Bir payg‘ambar vahiy qabul qilayotgan paytda u bilan nima sodir bo‘layotgani, shuningdek payg‘ambar ko‘rsatib bergan bashorat voqealari ham, ikkalasi ham oxirgi kunlarda amalga oshadigan narsalarning bashoriy tasviri ekanini bilgan holda, o‘rganilishi lozim. Oldingi parcha Doniyor “yetti vaqt” asirligida bo‘lganini tan olishimiz kerakligini ta’kidlaydi.

Doniyor Vahiy o‘n birinchi bobdagi uch yarim kunning yakunida o‘z asirlik holatini anglaydigan, so‘ng tavba bilan Rabbiyga yuzlanadigan, Levilar yigirma oltinchi bobdagi ibodatni bajo keltiradigan, qimmatbahoni razildan ajratadigan kishilarni ifodalaydi; shundan keyin esa Rabbiy O‘zini ularga namoyon qilar ekan, sochilib ketganlarni to‘plash haqidagi O‘z va‘dasini bajo keltiradi. Shunday ekan, ularning “diqqat-e‘tiborining bosh maqsadi” “Masihda ochib berilgan Xudo”dir.

Ulay daryosi haqidagi vahiyoning “mazmuni” va uning Masih tomonidan “yaratilgan” bashoratlari xabarning “tuzilmasi”ga qanday hissa qo‘shishi — biz qisqacha ko‘rib chiqqan birinchi “haqiqat”dir; keltirilgan parcha esa bizning bosh maqsadimiz “Masihda ochilgan” holdagi Xudoning vahiyi bo‘lishi kerakligini ko‘rsatadi. Doniyor kitobining sakkizinchi bobida Masih

Ishayo tomonidan taqdim etilganidek ko‘rsatilmaydi; Ishayo Masihning “nomi Ajoyib, Maslahatchi, Qudratli Xudo, Abadiy Ota, Tinchlik Shahzodasi deb ataladi”, deb bildirgan edi. Doniyor kitobining sakkizinchi bobida esa Xudo Masihda Palmoni sifatida, ya’ni Ajoyib Sanovchi yoki Sirlarning Sanovchisi ma’nosida ochib beriladi.

O‘sha “fakt” “Palmoni” ismining “ahamiyati” nimadan iborat ekanini, shuningdek, bu ism bashoratning “tuzilishi” va “loyihasi”ga qanday hissa qo‘shishini izlash lozimligini talab qiladi. Doniyor kitobining sakkizinchi bobida e’tirof etilishi kerak bo‘lgan uchinchi “fakt” shundan iboratki, aynan o‘sha bobda Millerchilar harakatining markaziy ta’limotiy ustuni bayon etilgan. Millerning eng yorqin gavhari o‘n to‘rtinchi oyatda topilgan edi, va biz hozir amalga oshish jarayonida bo‘lgan Ulai daryosi haqidagi vahiyga o‘sha “fakt”ning qanday “ahamiyat” kasb etishini anglashga intilishimiz kerak.

Millerning tushida, tobut uning xonasining markazidagi stol ustiga qo‘yilganida, u quyoshning yorqinligidek porlardi; ammo oxirgi kunlarda bu tobut kattaroq bo‘lib, Millerning stoli ustiga dastlab qo‘yilgan paytdagidan o‘n baravar yorqinroq porlaydi. Millerchilar harakatining markaziy ustunini o‘z ichiga olgan Ulai daryosi vahiysida nimasi borki, u oxirgi kunlarda o‘sha ta’limotning nurini o‘n baravar oshiradi? Oxirzamonda 1798 yilda ayon qilinmagan qanday narsa oxirgi kunlarda oshkor etiladi? Opa Uayt “hozir bajo bo‘lish jarayonida” deb aytgan Ulai daryosi vahiysining “hodisalari” nimalardir?

Agar biz ushbu dastlabki uchta haqiqatni ochiqchasiga birlashtirsak (Ulay haqidagi vahiy, Palmoniy sifatida ochib berilgan Masih va markaziy ta’limot ustuni), Ulay daryosi haqidagi vahiyning o‘rganishimizga ta’sir ko‘rsatadigan oddiy bir asosni qabul qilishga tayyor bo‘lishimiz kerak. Ushbu birlashgan haqiqatlar ko‘rishni istaganlarga shuni bildiradiki, 1798-yilda muhrdan yechilgan xabar “vaqtga osib qo‘yilgan” xabar edi. Bashoratli vaqt unsurisiz Millerning xabari mavjud bo‘lmagan bo‘lur edi.

Ushbu bobga daxldor bo‘lgan to‘rtinchi “fakt” shundan iboratki, millerchilar bashoratli vaqtga asoslangan bir xabarni taqdim etdilar. Bu faktning ta’kidlash uchun, o‘n uchinchi va o‘n to‘rtinchi oyatlarda Xudo Masihda Ajoyib Sanovchi (Palmoni) sifatida namoyon qilindi. Vahiy faqat 1844-yil 22-oktabrni o‘n to‘rtinchi oyatdagi ikki ming uch yuz kunning yakuni sifatida aniqlashdan iborat edi, degan fikr, Xudoning Masih orqali Palmoni sifatida ochib berilishi haqidagi vahiyga sovuq suv sepishdir.

Adventizm ilohiyotchilari Adventizmning markaziy ustuni bilan bog‘liq haqiqatlar haqida qichishayotgan quloqlarga ega nodonlarning tashvishlanib qolmasliklari uchun o‘zlari tayin etgan afsonalar taomiga kerakli maza berish maqsadida Doniyor kitobining sakkizinchi bobi o‘n uchinchi oyatidagi savolning ahamiyatini ko‘mib tashlash uchun astoydil mehnat qildilar.

“Boshqa barcha oyatlardan ham ko‘proq Advent imonining ham poydevori, ham markaziy ustuni bo‘lgan Muqaddas Yozuv quyidagi bayonot edi: «Ikki ming uch yuz kecha-kunduzgacha; shundan keyin muqaddas makon poklanadi». [Daniel 8:14.] Bu so‘zlar Rabbiyning tez orada kelishiga ishongan barcha mo‘minlarga yaxshi tanish edi. Minglab kishilarning lablarida bu bashorat ularning imonining shiori sifatida takrorlanar edi. Unda

bashorat qilingan voqealarga ularning eng porloq kutishlari va eng aziz umidlari bog'liq ekanini hamma his etar edi. Bu bashoratli kunlarning 1844 yil kuzida nihoyasiga yetishi ko'rsatilgan edi. Xristian olamining qolgan qismi singari, Adventistlar ham o'sha paytda yerning o'zi yoki uning bir qismi muqaddas makon ekaniga ishonar edilar. Ular muqaddas makonning poklanishini oxirgi ulug' kunning olovlari orqali yerning poklanishi deb tushunar edilar va bu Ikkinchi kelishda sodir bo'ladi, deb hisoblar edilar. Shundan Masih 1844 yilda yerga qaytadi, degan xulosa kelib chiqqan edi.

“Ammo belgilangan vaqt o'tib ketdi, Egamiz esa zohir bo'lmadi. Imonlilar Xudoning Kalomi barbod bo'lishi mumkin emasligini bilardilar; xato bashoratga bergan talqinlarida bo'lishi kerak edi; ammo xato qayerda edi? Ko'plar 1844-yilda 2300 kun tugaganini inkor etish orqali qiyinchilik tugunini shoshqaloqlik bilan kesib tashladilar. Bunga hech qanday sabab keltirib bo'lmas edi, faqat Masih ular Uni kutgan vaqtda kelmagan edi. Ular shunday dalil keltirardilar: agar bashoratli kunlar 1844-yilda tugagan bo'lsa, unda Masih muqaddas joyni yer yuzini olov bilan poklash orqali tozalash uchun qaytib kelgan bo'lar edi; va U kelmagan ekan, demak, o'sha kunlar tugamagan bo'lishi kerak edi.”

“Bu xulosani qabul qilish bashoratli davrlarning avvalgi hisobini rad etish demak edi. 2300 kunning boshlanishi Artaxshastoning Quddusni tiklash va qayta qurish haqidagi farmoni miloddan avvalgi 457 yilning kuzida kuchga kirgan paytdan deb topilgan edi. Shu nuqtani boshlang'ich nuqta deb olganda, Doniyor 9:25–27 da bu davrning sharhida oldindan aytilgan barcha voqealarning tatbiqida mukammal uyg'unlik mavjud edi. Oltmish to'qqiz hafta, ya'ni 2300 yilning dastlabki 483 yili, Masihga — Moylanganga — qadar yetib borishi kerak edi; va Masihning suvga cho'mdirilishi hamda Muqaddas Ruh tomonidan moylanishi milodiy 27 yilda bu ko'rsatmani aynan bajo keltirdi. Yetmishinchi haftaning o'rtasida Masih qirilishi kerak edi. Suvga cho'mdirilganidan uch yarim yil o'tib, Masih milodiy 31 yilning bahorida xochga mixlandi. Yetmish hafta, ya'ni 490 yil, ayniqsa yahudiylarga taalluqli bo'lishi kerak edi. Bu davr tugaganida, bu xalq Masihni rad etganini Uning shogirdlarini quvg'in qilish orqali muhladi, va havoriylar milodiy 34 yilda boshqa xalqlarga yuzlandilar. Shunday qilib, 2300 yilning dastlabki 490 yili tugaganidan keyin, 1810 yil qolardi. Milodiy 34 yildan boshlab, 1810 yil 1844 yilga qadar cho'ziladi. ‘Shunda,’ dedi farishta, ‘muqaddas joy poklanadi.’ Bashoratning bundan oldingi barcha tafsilotlari belgilangan vaqtda shubhasiz bajo keltirilgan edi. Bu hisobga ko'ra, hammasi ravshan va uyg'un edi, faqat 1844 yilda muqaddas joyning poklanishiga mos keladigan biror voqea sodir bo'lgani ko'rilmagan edi. Kunlar o'sha vaqtda tugaganini inkor etish butun masalani chalkashlikka solish va bashoratning shubhasiz bajo kelishlari bilan tasdiqlangan qarashlardan voz kechish demak edi.”

“Ammo Xudo O'z xalqini buyuk Advent harakatida boshqargan edi; Uning qudrati va ulug'vorligi bu ishga hamroh bo'lgan edi, va U uning zulmat hamda umidsizlik bilan yakun topishiga, yolg'on va mutaassibona bir jo'shqinlik sifatida malomat qilinishiga yo'l qo'ymas edi. U O'z kalomini shubha va noaniqlik ichida qoldirmas edi. Garchi ko'plar payg'ambarlik davrlarining avvalgi hisobini tark etib, unga asoslangan harakatning to'g'riligini inkor etgan bo'lsalar-da, boshqalar esa Muqaddas Yozuvlar va Xudo Ruhining guvohligi bilan tasdiqlangan imon hamda tajriba nuqtalaridan voz kechishni istamas edilar. Ular payg'ambarliklarni o'rganishda talqinning sog'lom tamoyillarini qabul qilganliklariga va

allaqachon qo‘lga kiritilgan haqiqatlarni mahkam tutib, Muqaddas Kitobni tadqiq etishning ayni yo‘lini davom ettirish o‘z burchlari ekaniga ishonar edilar. Jiddiy ibodat bilan ular o‘z mavqelarini qayta ko‘rib chiqdilar va xatolarini aniqlash uchun Muqaddas Yozuvlarni o‘rgandilar. Payg‘ambarlik davrlarining hisobida hech qanday xato ko‘ra olmaganlari bois, ular muqaddas maskan mavzusini yanada sinchiklab tekshirishga yo‘naltirildilar.” Buyuk Kurash, 409, 410.

Bizga Opa Uayt tomonidan, Ulai daryosi haqidagi vahiy aniqlab berilgan ayni o‘sha parcha ichida, “Xudoning Kalomini ancha chuqurroq o‘rganishga ehtiyoj borligi” bildirilgan. Ilohiyotshunoslar The Great Controversy asarining avvalgi parchasidagi “bashoratli davrlar” mavzusini shunday taqdim etadilarki, go‘yo Opa Uayt o‘z sharhini cheklayotgan “bashoratli davrlar” ikki ming uch yuz yillik bashorat ichida ifodalangan besh bashorat emish. Axir, ularning da‘vosiga ko‘ra, o‘sha bashoratlardan to‘rttasi ushbu parchada bevosita ko‘rib chiqilgan. Ammo mazkur mavzuni “ancha chuqurroq o‘rganish” shuni ko‘rsatadiki, Opa Uaytning yozuvlarida ko‘plik shaklidagi “bashoratli davrlar” atamasi, yanada aniqroq qilib aytganda, 1844-yil 22-oktabrda bajo bo‘lishi kerak bo‘lgan ikki bashoratga ishora qiladi.

Gabriel Doniyor uchun yigirma uch yuz yilning bir qismi bo‘lgan beshta aniq vaqt bashoratini belgilab berdi. Birinchisi qirq to‘qqiz yilni ko‘rsatadi; o‘sha davrda “ko‘chalar va devorlar og‘ir zamonlarda bunyod etiladi.” Ikkinchisi miloddan avvalgi 457-yil boshlanish nuqtasidan hisoblanganda to‘rt yuz sakson uch yildan keyin Masihning suvga cho‘mishini ko‘rsatdi. Uchinchisi Uning xochga mixlanishi edi; to‘rtinchisi esa yahudiy xalqi uchun alohida ajratilgan to‘rt yuz to‘qson yilning oxirida xushxabar g‘ayriyahudiylarga qachon borishini ko‘rsatdi; beshinchi vaqt bashorati esa, va faqat beshinchisi, 1844-yil 22-oktabrda tugadi. Avvalgi to‘rtta vaqt bashorati 1844-yildan ancha oldin yakunlangan edi. Shunday ekan, Sister White 1844-yilda tugashi kerak bo‘lgan “bashoratli davrlar” iborasini ko‘plikda ishlatganida, aslida nimani nazarda tutadi?

Milleritlarning birinchi umidsizligiga murojaat qilar ekan, u o‘sha savolning javobini ko‘rsatadi:

“Men Xudoning xalqini quvonchli umid ichida, o‘z Rabbisini kutayotgan holda ko‘rdim. Ammo Xudo ularni sinamoqni mo‘ljallagan edi. Uning qo‘li bashoratli davrlarni hisoblashdagi bir xatoni berkitdi. O‘z Rabbisini kutayotganlar bu xatoni payqamadilar, vaqtga qarshi chiqqan eng bilimdon kishilar ham uni ko‘ra olmadilar. Xudo O‘z xalqining umidsizlikka duchor bo‘lishini mo‘ljallagan edi. Vaqt o‘tdi, va Najotkorlarini quvonchli umid bilan kutganlar g‘amgin va ruhi tushgan bo‘ldilar; Isoning zohir bo‘lishini sevmagan, balki xabarni qo‘rquv sababli qabul qilganlar esa, U kutilgan vaqtda kelmaganidan mamnun bo‘ldilar. Ularning e‘tiqodiy da‘volari qalbga ta‘sir etmagan va hayotni poklamagan edi. Vaqtning o‘tib ketishi bunday qalblarni fosh etishga juda puxta moslangan edi. Ular birinchi bo‘lib chinakamiga o‘z Najotkorining zohir bo‘lishini sevgan g‘amgin, umidsizlikka tushganlarni mazax qildilar. Men Xudoning O‘z xalqini sinashda va sinov soatida kimlarning chekinib ortga qaytishini aniqlash uchun ularga sinchkov sinov berishdagi hikmatini ko‘rdim.

“Iso va butun samoviy lashkar qalblari sevgan Zotni ko‘rishni shirin umid bilan intiqlik ila kutganlarga hamdardlik va muhabbat bilan qaradilar. Sinov soatlarida ularni quvvatlash uchun

farishtalar ularning atrofida parvoz qilib turardilar. Samoviy xabarni qabul qilishni e'tiborsiz qoldirganlar esa zulmatda qoldilar, va Xudoning g'azabi ularga qarshi alangalandi, chunki U osmondan ularga yuborgan nurni qabul qilishni istamadilar. Rabbiylari nega kelmaganini tushuna olmagan o'sha sodiq, ammo hafsalasi pir bo'lgan kishilar zulmatda qoldirilmagan edilar. Ular yana bashoratli muddatlarni tadqiq qilish uchun Muqaddas Kitoblariga yo'naltirildilar. Rabbimizning qo'li raqamlardan olindi, va xato tushuntirib berildi. Ular bashoratli muddatlar 1844 yilgacha yetib borishini ko'rdilar, va bashoratli muddatlar 1843 yilda tugaganini ko'rsatish uchun ular keltirgan o'sha dalillarning o'zi, bu muddatlarning 1844 yilda nihoyasiga yetishini isbot qilar edi." Ilk Yozuvlar, 235–237.

“Payg‘ambarlik davrlari” dastlab millerchilar 1843-yilgacha yetadi, deb ishongan “payg‘ambarlik davrlari” bo‘lib, ular “1844-yilgacha yetib borgan” edi. 1844-yilgacha yetib borgan “payg‘ambarlik davrlari” uchta payg‘ambarlik davridan iborat bo‘lib, ularning barchasi Habakkukning jadvallarida aks ettirilgan. Bu uch davrdan biri shunchaki 1844-yilga “tegadi”, qolgan ikkitasi esa 1844-yil 22-oktyabrgacha yetib boradi. Ming uch yuz o‘ttiz besh kun aynan 1844-yilning birinchi kunigacha yetib borgan edi; o‘sha paytda millerchilarning birinchi umidsizligi yuz berdi va Habakkuk ikkinchi bobdagi, shuningdek Matto yigirma beshinchi bobdagi o‘n qiz haqidagi masaldagi kechikish vaqti boshlandi.

Doniyor kitobining sakkizinchi bobi, o‘n to‘rtinchi oyatidagi ikki ming uch yuz kun 1844-yil 22-oktyabrgacha yetib bordi, va Yahudoning janubiy shohligiga qarshi bo‘lgan “yetti vaqt”ning ikki ming besh yuz yigirma yili ham o‘sha yerda nihoyasiga yetdi. Palmoniy Doniyor 8:13 da o‘zini Ajoyib Sanovchi sifatida tanishtiradi, va u shundan so‘ng bayon etgan bashoratli “tuzilma” hamda “loyiha” kamida o‘zaro bog‘langan o‘nta vaqt bashoratini o‘z ichiga olgan edi.

Keyingi maqolada biz bu haqiqatlarni yanada batafsilroq ko‘rib chiqishni boshlaymiz.

“Masih dunyoga aql va qalbga o‘yib yozilishi lozim bo‘lgan bir saboqni berdi. U: «Abadiy hayot shudirki, ular Seni — yagona haqiqiy Xudoni va Sen yuborgan Iso Masihni bilsinlar», — dedi. Ammo Shayton insonlarning ongida ishlab: Buni yoki u amalni qil, shunda xudolar kabi bo‘lasizlar, deydi. U aldovchi mulohazalar bilan Odam va Momo Havoni Xudoning kalomidan shubhalanishga olib bordi hamda uning o‘rnini gunoh va itoatsizlikka yetaklovchi bir nazariya bilan to‘ldirdi. Uning safsatabozligi esa bugun ham xuddi Adanda qilgan ishini qilmoqda. Masih bizning dunyomizga kelganida, O‘z jamoatining poydevori uchun kamtar baliqchilarni tanladi. U bu shogirdlarga O‘z Shohligining va missiyasining tabiatini tushuntirishga urindi. Ammo ularning cheklangan idroki Unga to‘siq bo‘ldi. Ular kotiblar va farziylardan ta’lim olayotgan edilar, shu bois ular ishongan narsalarning ko‘pi haqiqatga zid edi. Va Masihning ularga aytadigan gaplari ko‘p bo‘lsa-da, U ularga yetkazishni qattiq istagan narsalarning ko‘pini ular eshita olmas edilar.”

“Masih bu davrning dindorlarini shunchalik xato qarashlarga to‘lib-toshgan holda topadiki, ularning ongida haqiqat uchun joy yo‘q. Berilayotgan ta’lim orqali o‘qituvchilar imonsiz mualliflarning qarashlarini aralashtiradilar. Shu tariqa ular yoshlarning ongiga begona o‘t urug‘ini sepganlar. Ular yoshga ham, qariga ham taqdim etilmasligi kerak bo‘lgan fikrlarni aytadilar, o‘zlari qanday urug‘ sepayotganlari yoki buning natijasida qanday hosilni yig‘ib

olishlariga to'g'ri kelishi haqida aslo o'ylamaydilar." Review and Herald, 1900-yil 3-iyul.